

สารบัญเรื่อง

เรื่อง	หน้า
การเกิด	
- ปฏิสนธิ	1
- ชุทธหรือจู้ธาตุ	2
- ธาตุหรือเจตีย์ประจำปีเกิด	2
- การตั้งครรภ์ หรือการมานลูก	4
- ข้อควรปฏิบัติตัวของแม่มาน	4
- ข้อห้ามของแม่มาน	5
- อาหารที่ห้ามแม่มานกิน	8
- อาหารที่แม่มานควรกิน	10
- วัตถุที่ทำให้เกิดความมั่นใจแก่ตัวเอง	11
- สมุนไพรที่ทำให้คลอดง่าย	11
- การเตรียมตัวก่อนคลอด	12
- เจ็บท้องและการคลอด	13
- การดูแลหลังตนเองหลังคลอด	19
- การตั้งชื่อลูก	26
การบวช	
ประเภทการบวช	30
- บวชพระ	30
- บวชผ้าขาว	31
- บวชชี	32
- บวชจุฬศพ	32
- บวชเณร	32
โขยม	32
เตรียมการบวชและพิธีบวช	33
- บอกบุญแก่ญาติพี่น้อง	33
- การเตรียมงาน	34
- วันคา	35

- ไปเอาลูกแก้ว	36
- นำลูกแก้ว ไปแอม	37
- วันบวช	38
- คำหว่าแม่ครัว	40
การกินแขกแต่งงาน	
- การเลือกคู่ครอง	41
- การแอมสาว	42
- การผัดผิ	45
- การหาวันกินแขกแต่งงาน หรือวันเอาผ้าเอาเมีย	50
- การกินแขกแต่งงาน	50
- การแยกกลงตั้งเรือน	53
- การหย่า	54
แปลงหอยออเรือน	
- รูปแบบเรือนต่างๆ ในล้านนา	55
- ส่วนต่างๆ ของเรือน	58
- เรือนไม้บัว	60
- เครื่องเรือน ไม้บัวที่เป็นส่วนบน	60
- เครื่องเรือน ไม้บัวที่เป็นส่วนล่าง	66
- การปลูกเรือนไม้บัว	69
- เรือนไม้จริง	73
- เครื่องเรือน ไม้จริงที่เป็นส่วนบน	75
- เครื่องเรือน ไม้จริงที่เป็นส่วนล่าง	78
- คู่มือลักษณะที่ดินที่จะปลูกเรือน	81
- วันปลูกเรือนไม้จริง	84
- วันขึ้นเรือนใหม่	87
การตาย	
- การจัดงานศพในอดีต	91
- ตายดี	91
- ตายร้าย	110
- ศพพระภิกษุ	116
- การจัดงานศพปัจจุบัน	120

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก	
- ภาคผนวก 1 วันหัวเรียงหมอน	127
- ภาคผนวก 2 คำอู้ป่าอู้สาว	128
- ภาคผนวก 3 ตัวอย่างจดหมายของชายอกหัก	133
- ภาคผนวก 4 เดือนดีและไม่ดีในการปลูกเรือน	136
- ภาคผนวก 5 พรเรียกขวัญเรือนใหม่	139
- ภาคผนวก 6 ยันต์ติดปลายเสาเรือน	142
อภิธานศัพท์	153
แหล่งข้อมูล	160

สารบัญภาพ

ภาพที่

1. หญิงสาวกำลังผลัดผ้าถุง (ภาพจิตรกรรมวัดเวียงต้าม่อน จ.แพร่)
2. “หญิงลอบลับ” สำหรับเช่าออบให้แก่หญิงมีครรภ์ เพื่อเด็กทารกในครรภ์จะได้ตัวเล็กไม่อ้วน
3. การฟ้อนฝึมด
4. คนที่เป็นตระกูลฝึมดกำลังทำพิธีให้ผีเข้าสิง
5. หมอตำแยกำลังทำคลอดแบบโบราณ (ภาพจิตรกรรมวัดเวียงต้าม่อน จ.แพร่)
6. การออบน้ำเด็กทารก
7. นางจันทเทวีอยู่เดือนหลังคลอดลูก (ภาพจิตรกรรมวัดเวียงต้าม่อน จ.แพร่)
8. “เปล้าหลวง” สมุนไพรที่ใช้ต้มหรือแช่สระหัวและออบให้หญิงที่อยู่เดือนไฟหรือหลังจากนั้นเพื่อขับลม ไล่ลมร้าย
9. ทารกนอนอยู่
10. อาจารย์ของหมู่บ้านทำพิธี “ส่งวานเกิด”
11. แม่เต่ากำลังทำพิธีแกว่งข้าวเพื่อให้รู้สาเหตุการป่วยของเด็กทารก
12. เมื่อเกิดตั้งแต่ 7 วันขึ้นไป บิดาจะไปขอให้พระที่นับถือตั้งชื่อและเขียนชะตาเกิดลงใบลานแล้วม้วนเก็บไว้ในกระบอกไม้ไผ่
13. พระคู่สวดกำลังถามอนุศาสตร์แก่สามเณรผู้ที่จะอุปสมบท
14. ชาวบ้านช่วยกันจัดแต่งเครื่องสักการะ
15. การขอพื้นเมือง
16. เตรียมเข้าขบวนแห่ลูกแก้ว
17. ขบวนแห่ลูกแก้ว
18. ถวายเครื่องไทยทานแด่พระสงฆ์ที่ทำพิธีบวช
19. พื้นจากเทศมราวาส มาถือเทศบรรพชิต
20. พระอุปัชฌาย์อบรมบอณิสัยของสมณเพศ
21. เลี้ยงศิษย์ยา
22. หญิงสาวเก็บดอกฝ้ายเพื่อทอเป็นผ้าใช้ในวันแต่งงาน
23. ปั่นดอกฝ้ายเพื่อทำเป็นเส้นฝ้าย
24. ญาติผู้ใหญ่ผูกข้อมือในวันกินแขกแต่งงาน

25. คูบหย่างร่างเรือน
26. เรือน 2 หลังร่วมพื้น
27. เรือนผาก
28. เรือนหลังควบ
29. ข่าไฟ
30. รัานน้ำ
31. ไม้เล่นดินตั้ง
32. การสางคา
33. ไพคา
34. ฝาลายอำ
35. ฝาลายทาน
36. ขวานสำหรับตัดไม้
37. เลื่อยไม้
38. เต่าไฟสมัยก่อน
39. เรือนไม้จริง 2 หลังร่วมพื้น
40. ถอนดินเสา
41. การขึ้นเรือนใหม่
42. เลี้ยงผีเสื้อบ้านในการขึ้นเรือนใหม่
43. โคมยามหรือไฟยาม จุดไว้ตลอดตั้งแต่ตายจนถึงวันนำไปเผา
44. ตุงสามหาง
45. ไม้ศพฝีมือช่างพื้นบ้าน
46. ปราสาทสำหรับใส่ศพพระภิกษุหรือกษัตริย์และราชวงศ์
47. เรือนจำลองพร้อมของใช้ในครัวเรือน อุทิศไปให้คนตาย
48. คนแบกตุง 3 หางนำทางให้ขบวนศพ
49. การหามศพสมัยโบราณ ใช้คนหามจำนวน 16 คน
50. ขบวนหามศพครั้งโบราณ ภาพนี้คงเป็นศพของผู้ดีมีตระกูล
51. กระทง สำหรับบอกแม่ธรณีในการฝังศพหรือเผาศพ อีกกระทงหนึ่งสำหรับบอกผีรักษาป่าช้าเรียกว่า “ผีเจียงเหมียง”
52. ใสน้ำมะพร้าวล้างหน้าศพ
53. กองฝืนเผาศพ
54. “องมง” ที่สำหรับเผาก่อนหน้าศพ

55. กองเจดีย์ทราย 108 กอง ในพิธีทำบุญกระดูก
56. พระสงฆ์กำลังทำพิธีสวดบังสุกุลกระดูก
57. พิธีตัด เพื่อให้คนตายกับญาติขาดเชื้อใยซึ่งกันและกัน
58. ปราสาทใส่ศพพระภิกษุในอดีต
59. ศพพระภิกษุในอดีต ถ้าไม่ลากศพก็จะใช้เมรุอยู่กับที่
60. ปราสาทใส่ศพพระภิกษุในปัจจุบัน
61. ขบวนชักศพของพระภิกษุ
62. ปราสาทใส่ศพชาวบ้านในปัจจุบัน
63. ถวายเครื่องไทยทานในงานศพที่จัดขึ้นที่บ้านของคนตาย
64. ขบวนชักลากศพ